

СЕКЦІЯ 3 ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: АКТОРИ, ЦІЛІ ТА ЗАСОБИ

Іващенко Катерина

Приватне акціонерне товариство

«Вищий навчальний заклад

“Міжрегіональна Академія управління персоналом”»

ІНСТРУМЕНТИ ВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙН У ХХІ СТ.

Ключові слова: інформаційна війна, соціальні мережі, інформаційна вразливість, масова свідомість.

Keywords: information warfare, social media, informational vulnerability, mass awareness.

*Ми живемо в епоху, якою керує інформація.
Технологічні прориви змінюють обличчя війни
та те, як ми готуємося до неї*

Вільям Перрі, міністр оборони США у 1994–1997 рр.

Інформаційна війна являє собою сферу, що швидко розвивається, а тому наразі немає абсолютно точного її визначення. Через це вона викликає щораз більший інтерес в оборонних планувальників і політиків. Джерелом як інтересу, так і неточностей у цій галузі є інформаційна революція, яка характеризується постійним стрімким розвитком кіберпростору, мікрокомп'ютерів та пов'язаних із ними інформаційних технологій. Оборонна потужність на усіх фронтах є першочерговим пріоритетом України у світлі воєнної агресії зі сторони Росії. Ворог щодня шукає нові способи використовувати глобальну інформаційну інфраструктуру і відповідні технології для військових цілей, тому ми маємо вивчати їх у режимі реального часу, аби ефективно протистояти підривної діяльності зі сторони РФ.

Наслідки, до яких потенційно може призвести ведення інформаційних воєн як у контексті України, так і в інших міжнародних конфліктах, не є до кінця визначеними (що є логічним для такої багатогранної та динамічної сфери), а отже, – нагально потребують уваги зі сторони дослідників у сфері політології. Інформаційна війна – це відносно нове поняття у воєнній справі, але має великий потенціал стати вагомим, підпорядкованим аспектом війни, у якому Україна та її союзники долають власні потенційні вразливості в кіберпросторі, а також здобувають та зберігають тактичні й стратегічні військові переваги. Зміни, спричинені інформаційною революцією, є настільки стрімкими та глобальними, що мають потенціал фундаментально змінити характер ведення воєн у майбутньому [3].

Традиційні методи збору та аналізу розвідувальних даних можуть мати обмежене застосування для вирішення завдань стратегічної розвідки в інформаційних війнах. Часто важко визначити цілі збору як такі, розподіл розвідувальних ресурсів ускладнюється через швидку зміну характеру загрози, недостатньо вивчені вразливі місця та набори цілей тощо. Можуть виникати труднощі з визна-

ченням потенційних супротивників, їхніх намірів і можливостей. Вирішення цих проблем може потребувати побудови нових організаційних відносин як всередині розвідувальних органів, так і з зовнішніми суб'єктами. Реструктуризація ролей і місій також може стати необхідним кроком.

Сучасна інформаційна війна зазвичай ведеться в умовах інформаційної прозорості, коли будь-яка інформація є у вільному доступі для населення. У цих умовах принципового значення набуває іміджева індоктринація, яка має на меті вплив на масову свідомість [2]. Природа людської психіки така, що знаючи основні принципи її функціонування, можна ефективно використовувати це задля впливу на свідомість як окремих індивідів, так і мас. Одна з цілей інформаційної війни – вплив на громадську думку за допомогою зміни психологічних особливостей суспільства в бажаному напрямі.

Інформаційна війна можлива через людську природну потребу у новій інформації (для закриття прогалів у знаннях, спростування чи підтвердження породжених сумнівів, перевірки та детального вивчення нових суперечливих фактів), тому інформаційна вразливість притаманна всім суспільним прошаркам, освіченість суспільства лише визначає, наскільки вичерпною та розгорнутою має бути альтернативна інформація, щоб здаватися правдивою. Для мінімізації критичного ставлення до нових фактів обов'язковою умовою для початку інформаційної війни є встановлення довіри до альтернативного джерела інформації, подача його як авторитетного, науково підтверженого тощо.

За останні 20 років одним з найбільших інструментів впливу на соціальну свідомість стали соціальні мережі. Вони вже відіграли важливу роль у багатьох суспільних рухах, не раз змінюючи курс політичної ситуації. Однією з найперших відомих подій стала «Арабська весна», а у 2014 р. саме соціальні мережі дали перший поштовх протестам, що згодом закарбувалися в історії України як «Революція Гідності».

Раніше просування збройних сил, втрати, капітуляції чи підписання мирних угод висвітлювалися щонайменше через кілька годин після того, як подія відбулася – починаючи з репортажів у пресі під час мексикансько-американської війни у 1846–1848 рр., і до історії двох світових війн та численних регіональних конфліктів на радіо й телебаченні. Сьогодні ж масові заворушення, масштабні катаклізми і трагедії стають суспільним надбанням швидше, ніж ми дізнаємося про їх початок. Архіви соцмереж зберігають історії очевидців, але платформи вже не є щоденником подій – дедалі частіше вони стають їх рушієм [1].

Соціальні мережі мають істотний вплив на соціально-політичні події. Іноді цей вплив позитивний, але соціальні мережі можуть також стати інструментом поляризації і впливати на наші переконання на підсвідомому рівні. Існують цілі організації, які вивчають людську природу з ціллю використати ці знання у корисливих цілях. Не завжди, навіть знаючи, що такі тактики впливу існують, людина може їм протистояти. Наразі найдієвішим способом протистояння зловминому впливу є заохочення розвитку навичок критичного мислення як на особистому рівні, так і на рівні освітньої системи в масштабах держави.

Джерела та література

1. Авдєєва Т. Незор'яні війни: соцмережі під час збройних конфліктів. *Центр демократії та верховенства права*. 27.09.2022. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/sotsmerezhi-zbroyni-konflikty/>
2. Chkopoia S. Information Warfare in the Modern Political Theory. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi. USBED*. 2021, Cilt. Vol. 3. P. 105–116. URL: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1390641>
3. Molander R. C., Riddile A., Wilson P. *Strategic Information Warfare: A New Face of War*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 1996. 115 p.

Бабій Інна

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД ПЕРЕГОВОРІВ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Ключові слова: *переговори, інформаційний супровід, збройний конфлікт, Україна, Росія.*
Keywords: *negotiation, information support, armed conflict, Ukraine, Russia.*

Українсько-російський досвід сусідства впродовж останніх 30 років був наповнений низкою подій, які змушували сторони сідати за стіл переговорів, починаючи від укладення договору про «Дружбу співробітництво і партнерство між Україною та Російською Федерацією», обговорення якого було непростим хоча б через питання Чорноморського Флоту, закінчуючи сучасними перемовинами в умовах повномасштабного воєнного конфлікту. Відбувалося ще багато інших двосторонніх чи багатосторонніх діалогів. Однак до 2014 р. державам вдавалося залишатися в межах політико-дипломатичного врегулювання.

Події, пов'язані із окупацією Криму та вторгненням на Донбас, розпочали епоху російсько-українських перемовин в умовах збройного конфлікту. Тож метою цього дослідження став аналіз інформаційного супроводу переговорів заради розуміння уявлень сторін про нього. Зважаючи на те, що повномасштабна агресія Росії проти України відкрила новий етап конфлікту, фокус цього дослідження буде повернуто до першого етапу переговорів в умовах війни, а саме від переговорів 28 лютого до Стамбульського раунду переговорів 29–30 березня 2022 р. Розгляд переговорного процесу відбуватиметься через аналіз матеріалів, які спрямовані на широку публіку, тобто через промови, інтерв'ю, публікації офіційних посадових осіб. Інформаційний складник сучасних конфліктів починає відігравати все важливішу роль у їх перебігу. Він стає потужним інструментом для формування іміджу опонентів, а також засобом впливу на населення у різних кутках світу.

Переговори в умовах збройного конфлікту чи переговори «з ворогом» мають низку специфічних характеристик. Тут можемо вказати на високий рівень ворожості, відсутність довіри, концентрацію винятково на власних цілях та інтересах, ускладнене конфліктне врегулювання, відсутність достовірної інформації про опонента або ж недостатність чи неповний аналіз такої інформації. Вплив на розвиток процесу можуть чинити особливості правового процесу впровадження